

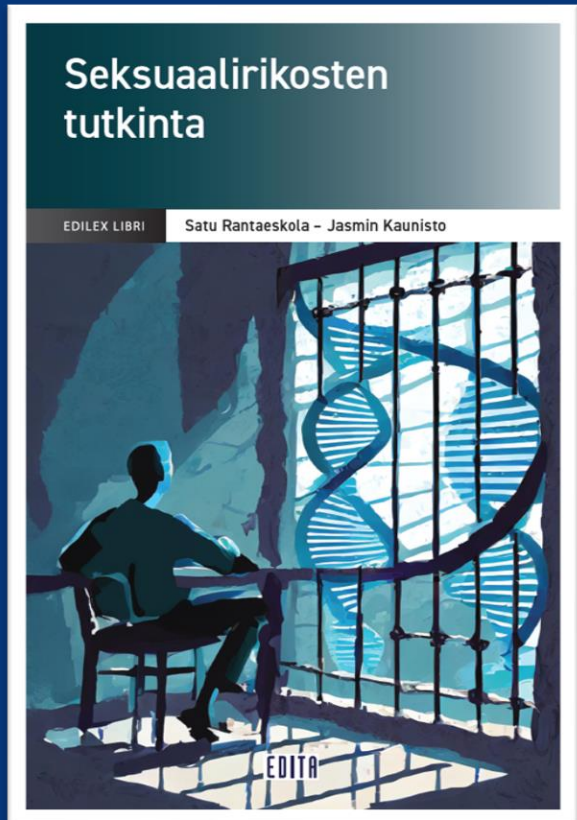
POLIISI

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULU
Polisyreshögskolan
Police University College

Seksuaalirikoksista asianosaisten oikeuksien näkökulmasta - Erityisesti asianomistajan näkökulmasta

Satu Rantaeskola

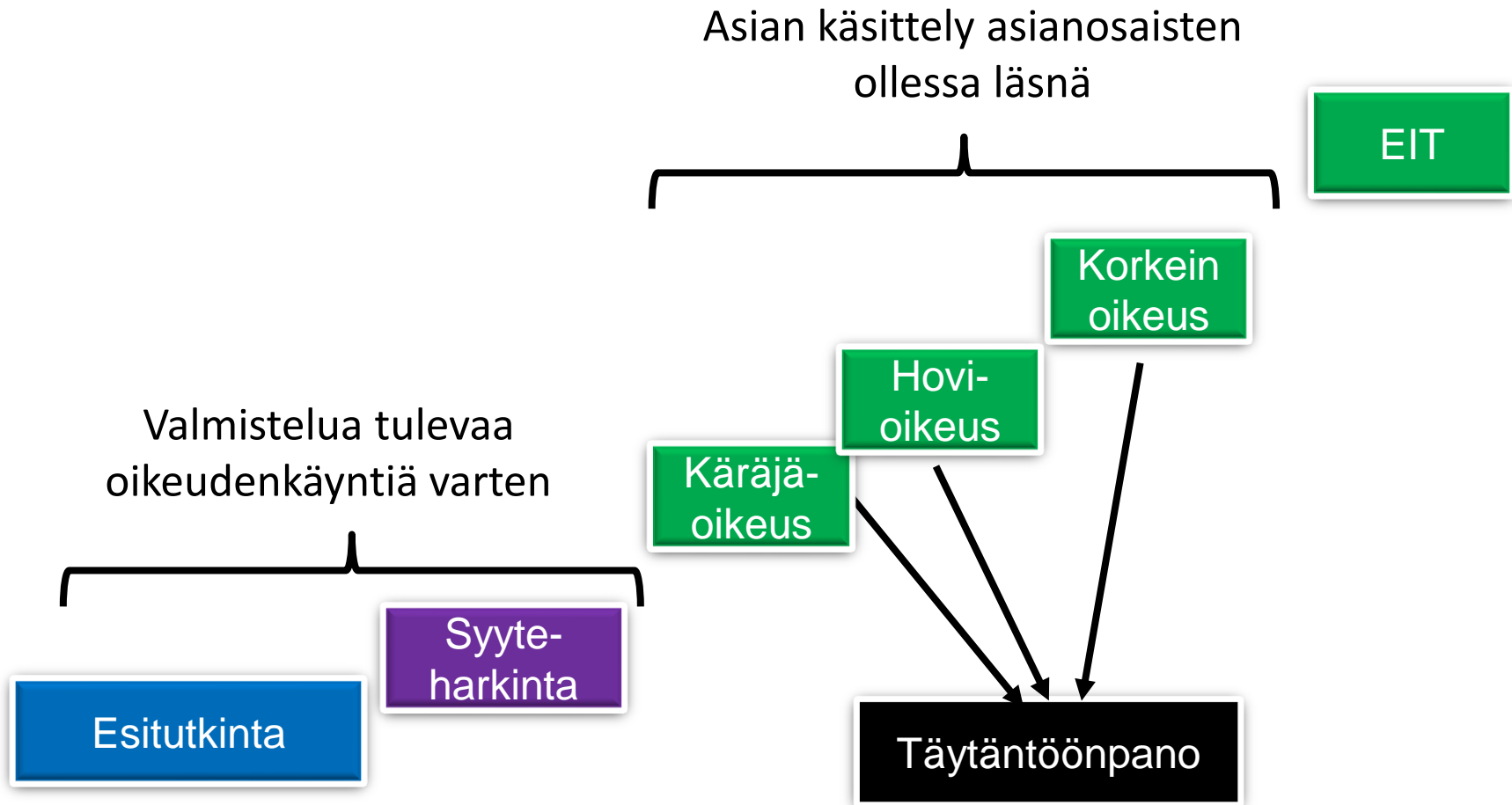
Poliisiammattikorkeakoulu yliopettaja, OTT, dosentti, VT

Asianosaisen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin

- Oikeudenmukainen oikeudenkäynti (EIS 6.1 art.)
- **Jokaisella on oikeus** kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja **julkiseen oikeudenkäyntiin** laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, **kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä**
- **Päätös on annettava julkisesti, mutta** lehdistöltä ja yleisöltä voidaan **kieltää pääsy koko oikeudenkäyntiin tai osaan siitä** demokraattisen yhteiskunnan moraalin, yleisen järjestyksen tai kansallisen turvallisuuden vuoksi nuorten henkilöiden etujen tai osapuolten yksityiselämän suojaamisen niin vaatiessa, tai siinä määrin kuin tuomioistuin harkitsee ehdottoman välttämättömäksi erityisolosuhteissa, joissa julkisuus loukkaisi oikeudenmukaisuutta.
- Kokemus oikeudenmukaisuudesta asiaa sen eri vaiheissa käsiteltäessä

Kunakin rikosprosessin vaiheen merkitys

Epäillyn vähimmäisoikeudet (hieman lyhennettynä)

- 2. Jokaista rikoksesta syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
- 3. Jokaisella rikoksesta syytetyllä on seuraavat vähimmäisoikeudet:
 - a) oikeus saada viipymättä yksityiskohtainen tieto häneen kohdistettujen syytteiden sisällöstä ja perusteista hänen ymmärtämällään kielellä;
 - b) oikeus saada riittävästi aikaa ja edellytykset valmistella puolustustaan;
 - c) oikeus puolustautua....
 - d) oikeus kuulustella tai kuulustuttaa todistajia + todistelun tasapuolisuus
 - e) oikeus saada maksutta tulkin apua, jos hän ei ymmärrä tai puhu tuomioistuimessa käytettyä kieltä.

Vähimmäisoikeudet

- Syyttömyysolettama
- Kuulemisperiaate toteuttaa asian valmistelua esitutkinnassa tulevaa oikeudenkäyntiä ajatellen: Oikeus kuulustella tai kuulustuttaa todistajia, jotka kutsutaan todistamaan häntä vastaan, jne.
- Oikeus tiedonsaantiin > asianosaisjulkisuus esitutkinnassa (ETL 4:15)
 - Asianosaisella on esitutkinnan aloittamisen jälkeen oikeus saada tieto esitutkintaan johtaneista ja esitutkinnassa ilmi tulleista seikoista sekä esitutkinta-aineistosta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.
 - Asianosaisen oikeutta voidaan rajoittaa vain laissa olevalla perusteella: Esimerkiksi asianosaisella ei ole oikeutta tietoihin ennen tutkinnan lopettamista, jos tietojen antamisesta on haittaa asian selvittämiseksi.

Oikeus saada aineisto ja ymmärtämällään kielellä

- Oikeus saada tieto syytteistä ymmärtämällään kielellä, asiakirjojen kääntäminen
- Esitutkintapöytäkirjan toimittaminen myös asianomistajan avustajalle (ETL 9:6.5)
 - Jäljennös esitutkintapöytäkirjasta on lähetettävä
 - Rikoksesta epäillylle rikosoikeudenkäyntilain (ROL 2:1) nojalla määrätylle puolustajalle ja
 - Asianomistajalle rikosoikeudenkäyntilain (ROL 2:1a) nojalla määrätylle oikeudenkäyntiavustajalle on lähetettävä jäljennös esitutkintapöytäkirjasta.

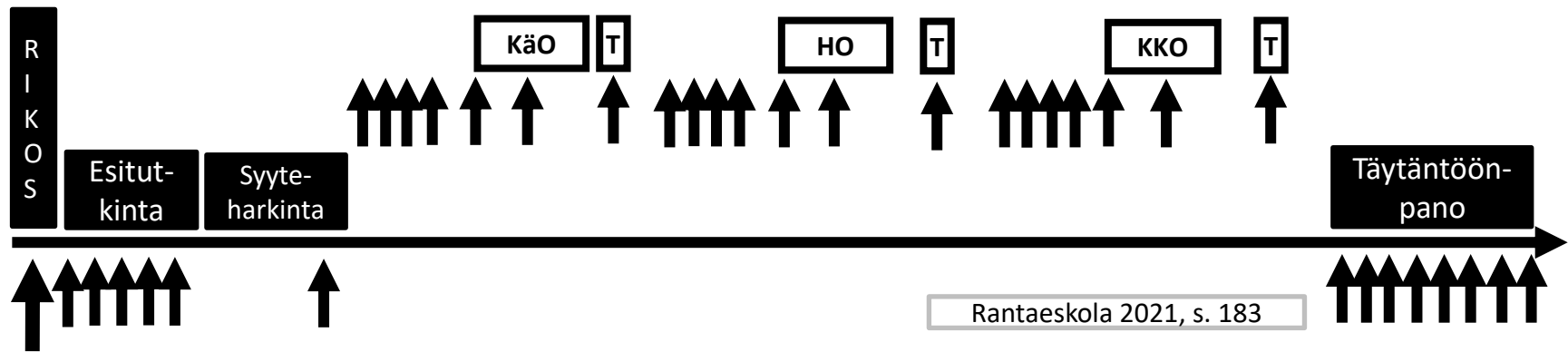
Oikeus avustajaan ETL 4:10

- Asianosaisen oikeus käyttää valitsemaansa avustajaa esitutkinnassa.
- Esitutkintaviranomaisen on huolehdittava siitä, että **asianosaisen oikeus käyttää avustajaa tosiasiallisesti toteutuu hänen sitä halutessaan tai oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaamisen sitä edellyttäessä.**
- Jos epäilty ei halua käyttää oikeuttaan avustajaan, esitutkintaviranomaisen **on tarvittaessa varmistettava, että epäillyllä on riittävät tiedot** häntä koskevan rikosepäilyn sisällöstä, hänen oikeudestaan olla myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen ja oikeudestaan käyttää avustajaa esitutkinnassa ja oikeudenkäynnissä.
- Tutkinnanjohtajan tai syyttäjän **on tehtävä** tuomioistuimelle esitys **oikeudenkäyntiavustajan** tai tukihenkilön **määräämisestä asianomistajalle ja puolustajan määräämisestä rikoksesta epäillylle**, jos siihen on aihetta. (Viittaus ROL 2 luvun sääntelyyn.)
- Käytännössä toimeksianto avustajan kanssa riittää!

Asianosaisten oikeus kohtuulliseen käsittelyaikaan

- Pääsääntö asioiden käsittelemisestä viivytyksettä.
- Alle 18-vuotiaan ollessa epäiltynä rikoksesta tai alle 15-vuotiaana tekemästään rikollisesta teosta esitutkinta on toimitettava kiireellisesti.
- Esitutkinta on toimitettava kiireellisesti, jos asianomistaja on alle 18-vuotias ja epäilty rikos on asianomistajaan kohdistunut tietty rikos (seksuaalirikos tai henkeen, terveyteen, vapauteen, yksityisyyteen, rauhaan tai kunniaan kohdistunut rikos)
- Esitutkinta on toimitettava kiireellisesti, jos henkilöä epäillään lähestymiskiellon rikkomisesta, jota ei ole pidettävä kokonaisuutena arvioiden vähäisenä.
- Esitutkintatoimenpiteet voidaan olosuhteiden sitä edellyttäessä asettaa tärkeysjärjestykseen.

Asianomistaja joutuu palaamaan rikosasiaan toistuvasti asian käsittelyn eri vaiheissa

Uhridirektiivi uhrin vähimmäisoikeudet (voimaan 1.3.2016)

- Asianomistajan haavoittuvuuden ja erityisen suojelutarpeen tunnistaminen, uhriutumisen tunnistaminen ja estäminen uudelleen
- Asianomistajan kokeman ja todellisen uhkan ja pelon tunnistaminen, kohtelun vaatimukset
 - Oikeus saada vahvistus rikosilmoituksen vastaan ottamisesta
 - Halutessaan saa yhteystietonsa välitettäväksi tukipalveluihin tietyissä rikostyypeissä ja tilanteissa
 - Asianomistajan suojelutarpeen määrittäminen

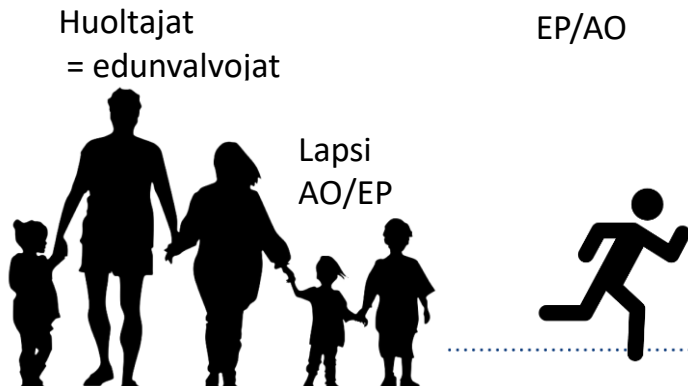
Lapsen suojelutoimia esitutkinnassa

- Edunvalvojan määrääminen (ETL 4:8), kun lapsen ja puhevallan käyttäjän välillä eturistiriitatilanne
- Jos on perusteltua syytä olettaa, että esim. huoltaja ei voi puolueettomasti valvoa asianosaisen etua asiassa ja jos edunvalvojan määrääminen ei ole selvästi tarpeetonta.
- Lapsen edusta huolehtiminen
 - Tutkinnanjohtajan hakemus ja tuomioistuimen määräys
- Alle 18-vuotiaalle, henkilön asemalla ei ole merkitystä:
 - asianomistaja (alle 18 v.), epäilty (15-18 v.), rikollisesta teosta epäilty (alle 15 v.), muulle alle 18-vuotiaalle kuulusteltavalle
- Väliaikainen määräys annetaan kuulematta huoltajia (asianosaisjulkisuuden rajoittaminen)
- Lopullinen määräys annetaan lapsen kuulustelun jälkeen

Puhevallan käyttäminen lapsen rikosasiassa

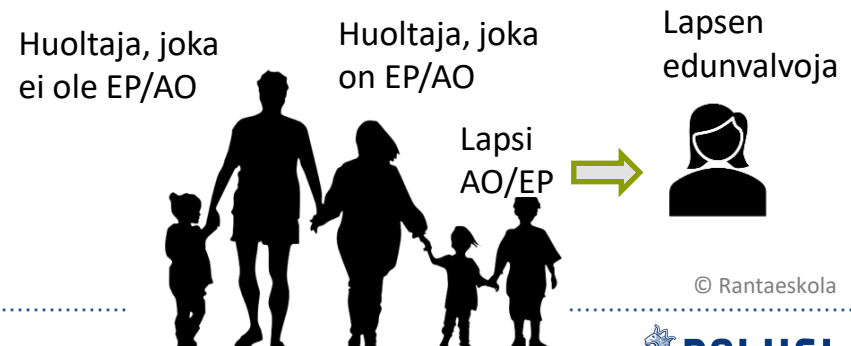
Lapseen henkilönä on kohdistunut rikos

- Lapsi on epäiltynä / rikollisesta teosta epäiltynä
- Lapsen / hänen läheisiinsä nähden epäiltynä on ulkopuolinen taho
- **Eturistiriitaa ei ole**
- **Puhevaltaa käyttävät lapsen vanhemmat (sijasta tai rinnalla) > ovat lapsen edunvalvoja rikosasiassa**

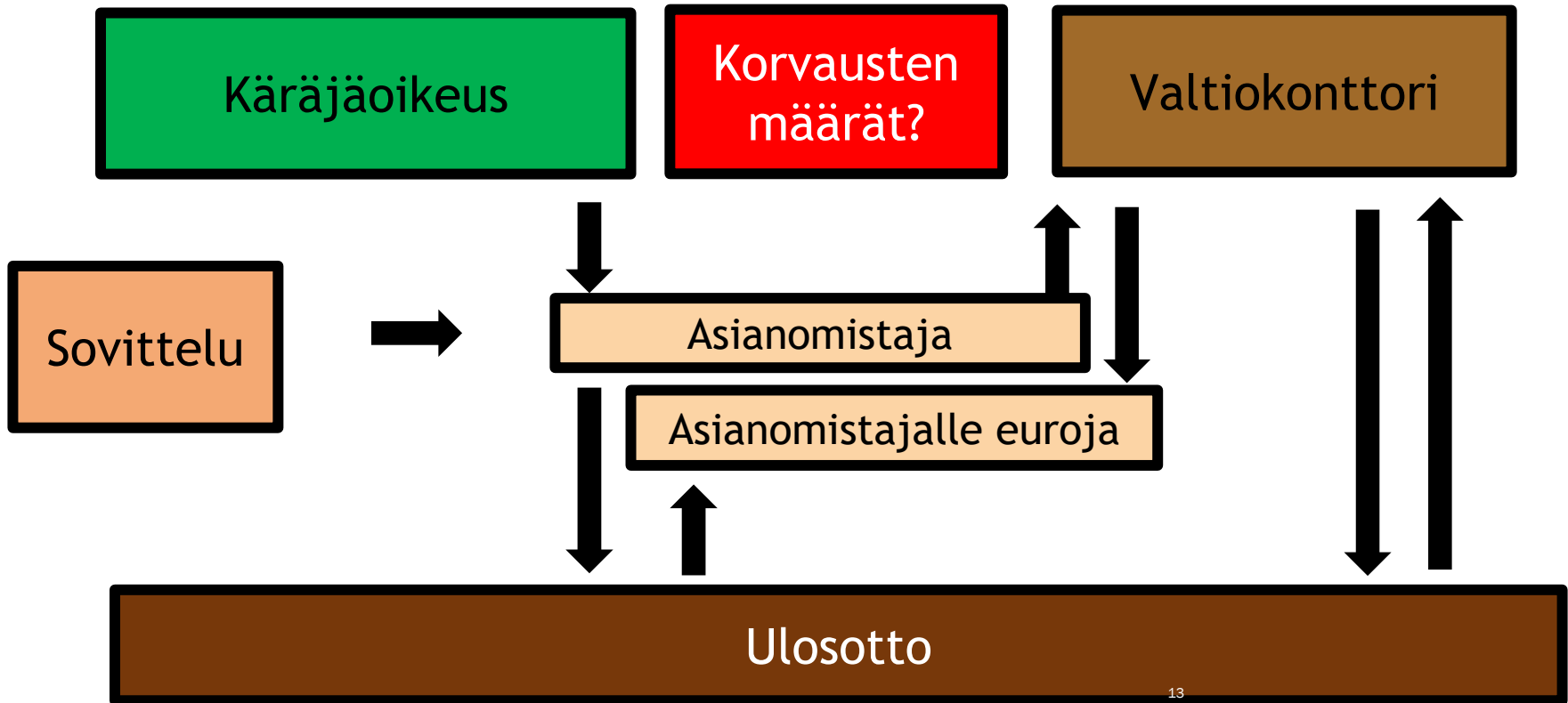
Lapseen henkilönä on kohdistunut rikos

- Lapsi on epäiltynä / rikollisesta teosta epäiltynä / muu kuulusteltava
- Lapsen/tämän läheisiin nähden epäilty lähipiiriin kuuluva taho
- **Eturistiriitaa on** (asianosaisten välillä liian läheinen suhde)
- **Lapsen vanhemmat eivät voi käyttää puhevaltaa > ulkopuolinen lapsen edunvalvoja rikosasiaan** (Samoin, jos lapset toisiinsa nähden eri asianosaisasemissa)

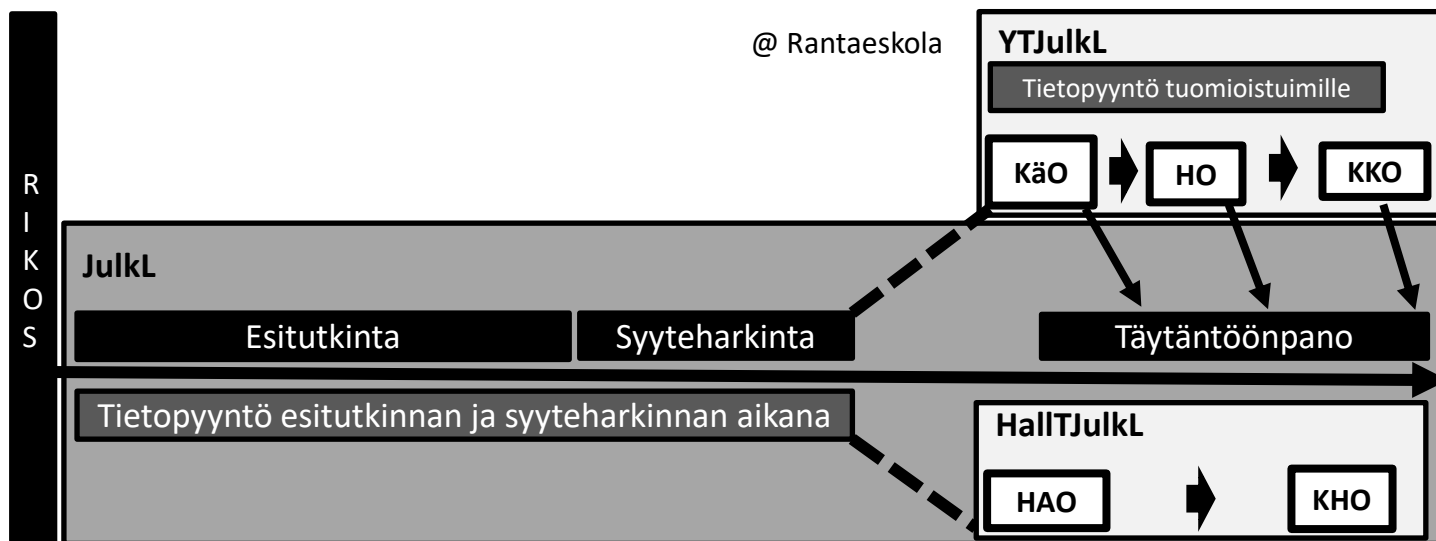
© Rantaeskola

Asianomistajan mahdollisuudet korvauksiin seksuaalirikoksissa

Julkisuuslainsäädännön soveltamisalat rikosasiassa

- Julkisuuslaki (JulkL)
- Oikeudenkäyntijulkisuuslaki (YTJulkL)
- Hallintotuomioistuinten oikeudenkäyntijulkisuuslaki (HallTJulkL)

Mitä julkisuuslakia sovelletaan missäkin vaiheessa rikosasian käsittelyä?

- **Poliisi ja ...**
 - Esitutkinta + JulkL, muun lain salassapito-säntely tai käräjäoikeuden salassapitomääräys
 - Esim. KHO:2021:26: julkisuuslain arkaluonteisen yksityiselämän rikosasiassa kohdan (JulkL 24.1 § 26 k.) lisäksi sovelletaan lisäksi henkilökohtaisia olosuhteita koskevaa salassapitokohtaa (JulkL 24.1 § 32 k.)
 - **Pakkokeinot esitutinnan aikana TI:ssa + oikeudenkäyntijulkisuuslaki**
- **Syyttäjä ja ...**
 - Esitutkintayhteistyö + julkisuuslaki
 - Syyteharkinta + julkisuuslaki
 - **Oikeudenkäynti + oikeudenkäyntijulkisuuslaki**
- **Käräjätuomari ja ...**
 - **Rikosasia**
 - **Rikosasian esitutinnan aikana tehty hakemusasia ja pakkokeinot + oikeudenkäyntijulkisuuslaki**
- Keväällä 2021: Lainsäädäntömuutokset tehtävissä vain muutoksina
- Ennen joulua 2021 ja sen jälkeen: Tarvitaan uusi rikosasioita koskeva julkisuuslaki!

Asema ja näkökulma ratkaisee!

”Mutta sehän on julkista!” Vastakysymys: Kenen näkökulmasta se on julkista?

■ Yleisöjulkisuus

- Asiaan nähden ulkopuolinen
- **Jokaisella** on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, **joka on julkinen** (JulKL 9.1 §)
- Yleisöjulkisuutta ei voi rajoittaa siten kuin asianosaisjulkisuutta!
- Yleisjulkisuus määräytyy salassapitosäännösten mukaisena → Lainsäädäntö määrittää yleisöjulkisuuden rajat!

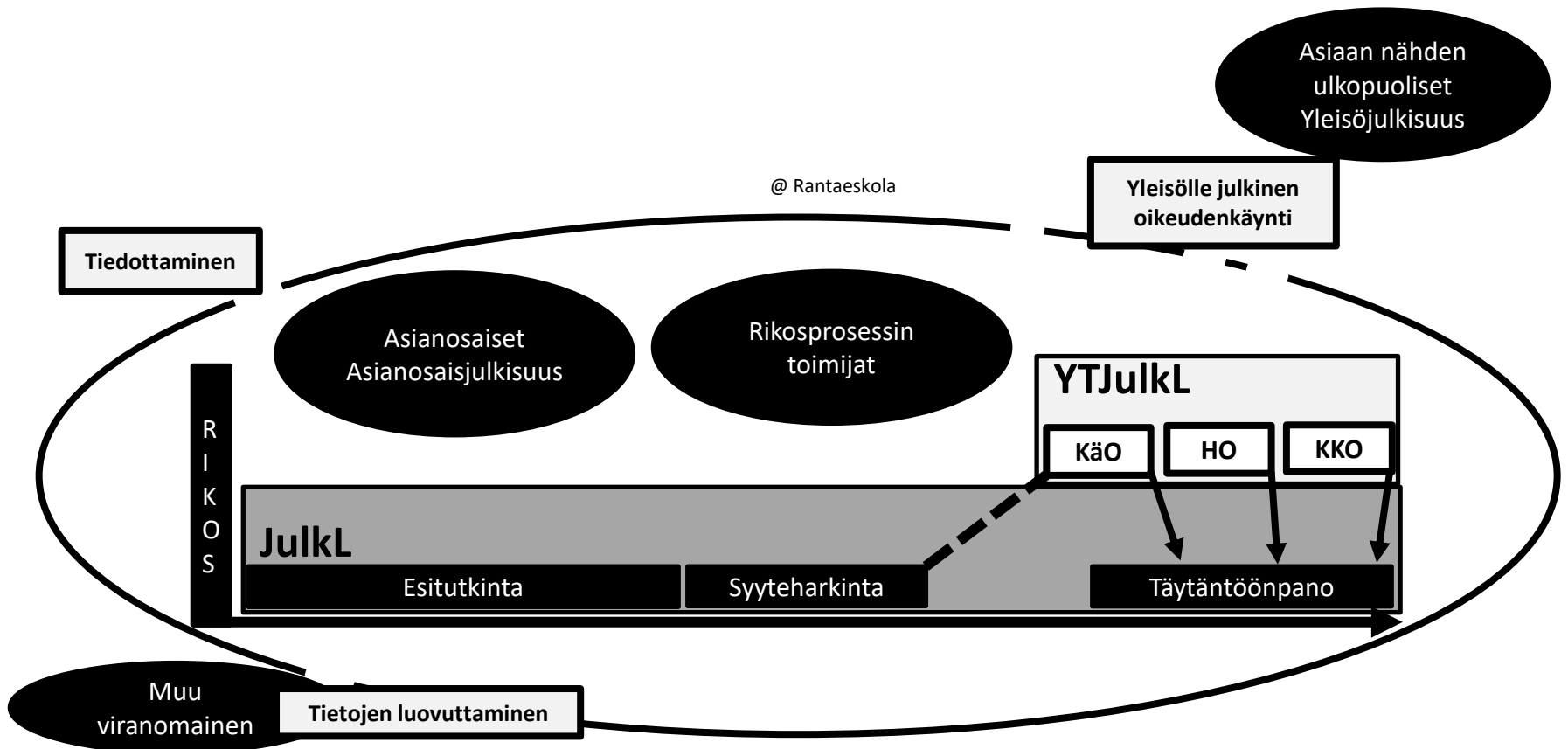
■ **Yleisöjulkisuutta rajoittavaa salassapitosääntelyä on tulkittava suppeasti!**

■ Asianosaisjulkisuus (laaja oikeus)

- Esitutkinnassa asianosaisella on **esitutinnan aloittamisen jälkeen** oikeus saada tieto esitutkintaan johtaneista ja esitutkinnassa ilmi tulleista seikoista ja esitutkinta-aineistosta, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn. (ETL 4:15)
- Asianosaisella **on oikeus saada tieto muunkin kuin julkisen oikeudenkäyntiasiakirjan sisällöstä**, jollei 2 mom. muuta johdu (YTJulKL 12 §)
- Voi rajoittaa: esitutkinnassa mm. tutkinnan turvaamiseksi, oikeudenkäynnissä vähän perusteita

■ **Asianosaisjulkisuutta rajoittavaa sääntelyä on tulkittava suppeasti!**

Salassapitosäännösten merkitys yksittäisessä rikosasiassa

Esitutkinta- ja syyteharkinta-aineiston yleinen salassapito

Valmistelua oikeudenkäyntiä varten

RIKOSTIEDOTTAMINEN JA AINEISTON YLEINEN SALASSAPITO

ESITUTKINTA

Aineiston salassapito JulKL 24.1 § 3 kohta

- Ei saa vaarantaa tutkintaa

+

- Ei saa aiheuttaa vahinkoa tai kärsimystä ilman painavaa syytä

+

- Ei saa estää tuomioistuinta määräämästä salassapidosta

Jos esitutkinnasta on tarpeen tiedottaa ETL 11:7

- Rikostutkinnalliset syyt (viranomaislähtöiset)
 - Rikoksen selvittäminen
 - Rikoksesta epäillyn tavoittaminen
 - Uuden rikoksen estäminen
 - Rikoksesta aiheutuvan vahingon estäminen
- Poliisin ulkopuolelta tuleva vaatimus
 - Asian yhteiskunnallinen merkitys
 - Asian herättämä yleinen mielenkiinto
- Muu vastaava syy

SYYTE-
HARKINTA

TUOMIO-
ISTUIN

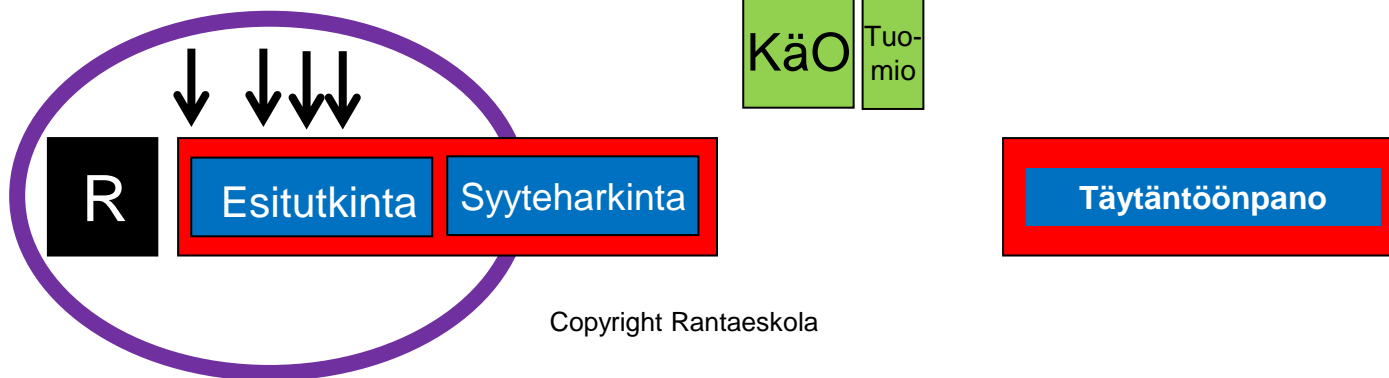
Rantaeskola 2021, s. 133

Yksittäisestä rikosasiasta tiedottaminen (ETL 11:7)

- **Jos esitutkinnasta on** asian yhteiskunnallisen merkityksen, sen herättämän yleisen mielenkiinnon, rikoksen selvittämisen, rikoksesta epäillyn tavoittamisen, uuden rikoksen estämisen tai rikoksesta aiheutuvan vahingon estämisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä **tarpeen tiedottaa, tiedottaminen on tehtävä niin**, että ketään ei aiheettomasti saateta epäilyksenalaiseksi ja että kenellekään ei tarpeettomasti aiheuteta vahinkoa tai haittaa. (ETL 11:7)
- Kysymys yksittäisestä rikosasiasta tiedottamisesta – yksittäisen tapauksen harkinnasta ja tutkinnasta
 - Poliisilla ole velvollisuutta tiedottaa yksittäisestä rikosasiasta (HE 222/2010 vp, s. 241–243)
- Henkilön nimen tai kuvan saa antaa julkisuuteen vain, jos se on **välttämätöntä** rikoksen selvittämiseksi, rikoksesta epäillyn tavoittamiseksi, uuden rikoksen estämiseksi tai rikoksesta aiheutuvan vahingon estämiseksi.

Esitutkinta ja rikoksen uhrin suojeleminen

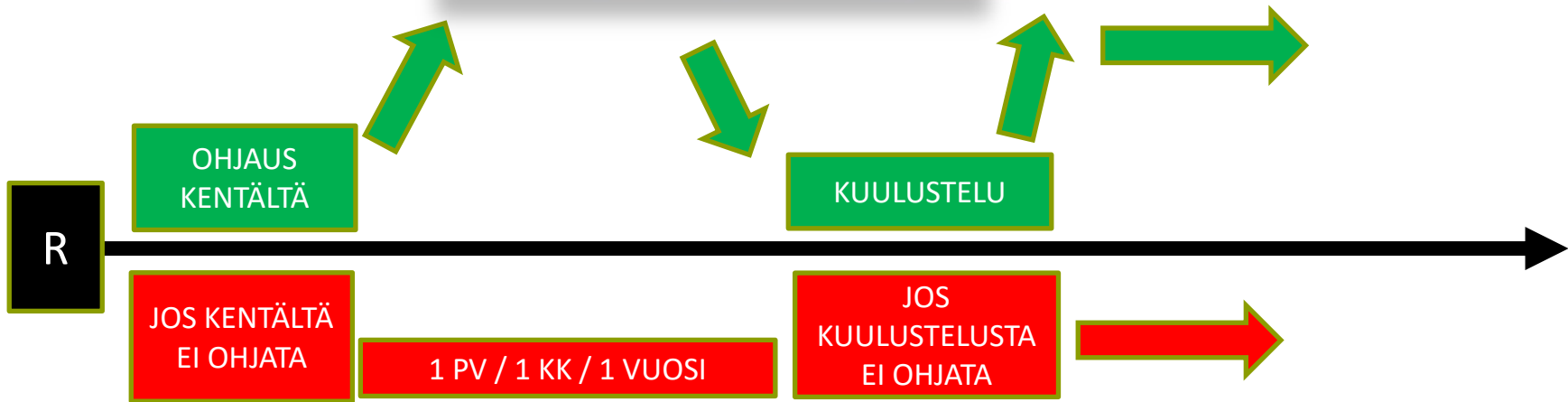
- Esitutkinnan merkitys on suuri, ehkä merkittävin!
- Ensikohtaamisen vaikutelmaa on haastavaa muuttaa!

Uhridirektiivi ja ensipartio

- Asianomistajan ohjaaminen tukipalveluihin mahdollisimman varhain.
- Velvollisuus, jos:
 - asianomistaja arvioidaan olevan erityisen suojelun tarpeessa
 - rikoksen luonne sitä edellyttää tai
 - asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet sitä muuten edellyttävät
- Tiedusteluvellisuus ja asianomistajan suostuessa välitettävä yhteystiedot
- Asianomistajan oikeus saada kirjallinen vahvistus tekemästään rikosilmoituksesta
- Asianomistajan kohtaaminen hänen tilanteensa huomioivalla tavalla
- Ensivaikutelmaa on haastavaa muuttaa myöhemmin!

Ohjaaminen tukipalveluihin

Asianomistajan henkilökohtainen arviointi

- ETL 11 luku 9a § 1 momentti
- Esitutkintaviranomaisen on ilman aiheetonta viivytystä arvioitava,
 - onko asianomistaja asiaa esitutkinnassa tai oikeudenkäynnissä käsiteltäessä erityisen suojelun tarpeessa sekä arvioitava,
 - ovatko 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet tarpeen.
- Arvioinnissa on otettava huomioon etenkin asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet ja rikoksen laatu.
- Arviointia tehtäessä on otettava huomioon asianomistajan käsitys toimenpiteen tarpeellisuudesta.

Uhridirektiivi ja suojelutoimet tutkinnassa

- Asianomistajan oikeuksista ja niistä tehtävistä ilmoituksista säännellään tarkemmin
 - Tukipalvelut, avustaja, tulkkaus, yksityisoikeudellinen vaatimus, sovittelu, käytettävissä olevat keinot asianomistajan suojelemiseksi terveyteen tai turvallisuuteen kohdistuvalta uhalta
 - Tieto päätöksistä, käräjäoikeuden käsittelyn ajasta ja valtion varoista saatavista korvauksista saapua sinne
- Asianomistajan kuulustelu toteutetaan erityisellä tavalla
 - asianmukaisesti kuulusteluhuoneessa
 - sama henkilö kuulustelee, jos asianomistaja sitä pyytää
 - kuulustelija on samaa sukupuolta (seksuaalirikos ja muu rikosasia, jos sen luonteen vuoksi perusteltu tarve), jos asianomistaja sitä pyytää
 - kuulustelu tallennetaan todisteena käyttämistä varten (tietyt rikokset)

Asianomistajan suojelutarpeen määrittäminen

- Kuulustelun päätteeksi tutkija tekee merkinnän AO:n kuulustelulomakkeelle, onko tarkempi arvio (= lomakkeen täyttäminen) tarpeen:
- Arviointilomake täytetään erikseen, jos työkappaleeseen tulee kuulustelun aikana merkintöjä.
- Lisäksi merkintälehdelle tehdään asiasta merkintä.

ARVIO SUOJELUTOIMIEN TARPEESTA

- Ei tarvetta perusteelliselle arviolle
- Eryisten suojelutoimien tarve määritetään arviointilomakkeella

SALASSA PIDETTÄVÄ Suojaustaso IV JulKL 24.1 § 26 k (/) §:n		
Asianomistajan henkilökohtainen arviointi erityisen suojelutarpeen määrittämiseksi Ei liitetä esitutkintapöytäkirjaan, asianosaisjulkisuus arvioitava erikseen.		
Asia	Rikosilmoitusnumero	Asianomistaja
	R	

Mitä tilanteita tarkoitetaan?

Lomakkeelle merkittävillä tiedoilla ei voi olla merkitystä käsiteltävän tunnusmerkistön selvittämisessä!

Asianomistajan henkilökohtaiset olosuhteet

a) Asianomistajan henkilökohtaiset olot

- suhde tai riippuvuussuhde rikoksentekijään
- muu, mikä

aiemmat kokemukset rikoksista

b) Asianomistajan henkilökohtaiset ominaisuudet

- ikä (erityisesti alle 18 v./ ikääntyneet)
- etninen alkuperä
- terveydentila
- maassa oleskeluun liittyvät seikat
- muu, mikä

- sukupuolisuuteen liittyvät seikat
- uskonto
- vammaisuus
- kommunikaatiovaikeudet

Yhtymä-
kohta
alapuolelle

Yhtymäkohta
yläpuolelle

Epäillyn rikoksen laatu

a) Rikoksen teko-olosuhteet tai seuraukset

- motiivi asianomistajan henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvä seikka
- asianomistajan kokema uhka tai pelko
- muu teko-olosuhteisiin tai seurauksiin liittyvä seikka (esim. vammat)

b) Rikostyyppi

- seksuaalirikos
- lähisuhdeväkivalta
- viharikos
- ihmiskauppa
- järjestäytynyt rikollisuus
- terrorismi
- sukupuoleen perustuva väkivalta
- muu, mikä

Uhridirektiivi ja suojelutoimenpiteet kuulustelussa (toteutetaan esitutkinnassa)

1

Esitutkinta - asianomistajan kuulustelu

Kyllä

Asianomistajan kuulustelu tallennetaan (ETL 9:4)

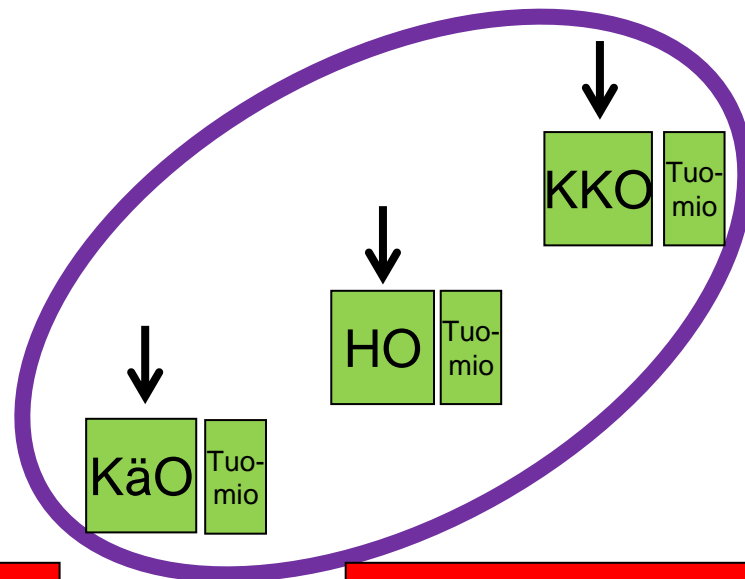
2

Asianomistajan kuulustelu suoritetaan erityistä suojelua edellyttävällä tavalla ETL 7:21, jos se ei merkittävästi viivytä asian käsittelyä tai siitä ei aiheudu muuta haittaa

- Kuulustelu suojelun tarpeessa olevien henkilöiden kuulusteluun suunnitelluissa tiloissa
- Saman henkilön tai samojen henkilöiden on suoritettava kaikki asianomistajan kuulustelut
- Kuulustelijan on oltava asianomistajan kanssa samaa sukupuolta oleva henkilö

Oikeudenkäynti ja rikoksen uhrin suojelutoimet

- Syyttäjällä velvollisuus huolehtia käsittelyssä myös rikoksen asianomistajan oikeuksista
- Puheenjohtajan prosessinjohton merkitys, antaako hän syytettyjen avustajien kohdella asianomistajaa (todistajaa) "ihan miten vain"
- Uhrin syyllistäminen: Olisit voinut toimia toisin!

Copyright Rantaeskola

Uhridirektiivi ja suojelutoimet oikeudenkäynnissä

- Asianomistajalla on saada halutessaan tieto vangin tai tutkintavangin vapautumisesta (ETL 4:19), jota tietoa epäillylle ei anneta (tekijä, yritys tai osallisuus)
- Tietyt erikseen listatut rikokset
 - **Raiskaus, törkeä raiskaus, seksuaalinen kajoaminen, törkeä seksuaalinen kajoaminen, seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsenraiskaus, törkeä lapsenraiskaus, seksuaalinen kajoaminen lapseen, törkeä seksuaalinen kajoaminen lapseen, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö**
 - Tappo, murha, surma, törkeä pahoinpitely, törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelu
 - Törkeä kotirauhan rikkominen, vainoaminen
 - Törkeä vapaudenriisto, ihmiskauppa, törkeä ihmiskauppa, panttivangin ottaminen, panttivangin ottamisen valmistelu,
 - Törkeä ryöstö tai törkeän ryöstön valmistelu

Uhridirektiivi ja suojelutoimenpiteet tuomioistuinkäsittelyssä (ennakoidaan kuulustelussa)

1

Asianomistajaa kuullaan pääkäsittelyssä vastaajan tai muun henkilön läsnä olematta (OK 17:51)

Asianomistaja kuullaan pääkäsittelyssä näkösuojan takaa (OK 17:51)

Kuuleminen vastaajan läsnä olematta tai näkösuojan takaa:

- Kuultavaan tai hänelle läheisen (OK 17:17) henkilön suojaamiseksi henkeen ja terveyteen kohdistuvalta uhalta
- Kuultava muuten jättäisi ilmaisematta, mitä asiasta tietää
- Henkilö häiritsee tai koettaa eksyttää kuultavaa tämän puhuesssa

2

Asianomistajaa kuullaan pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta (OK 17:52)

3

Asianomistajan kuuleminen toteutetaan katsomalla videotallenne (OK 17:24,3)

4

Suullinen käsittely tuomioistuimessa toimitetaan yleisön läsnä olematta (YTJulkL 15 §:n 6 kohta)

Asianomistajan pyyntö asiakirjojen salassa pidettävyydestä (YTJulkL 9 ja 10 §)

Asianomistajan henkilötietojen salaaminen (YTJulkL 6 §)

Videotallenteen käyttäminen todisteena (OK 17:24 ja ETL 9:4)

- Asianomistajan ja todistajan **kuulustelu on tallennettava**, jos tarkoitus käyttää todisteena + epäillylle on varattava mahdollisuus esittää kysymyksiä (vastakuulustelu jo esitutkinnassa)
- Tilanteet:
- Henkilö ei ole täyttänyt 15 vuotta
- Henkinen häiriintyneisyys
- AO 15–17 vuotias AO ja hän on erityisen suojelun tarpeessa
- AO 15–17 vuotias seksuaalirikoksessa, ihmiskaupassa tai törkeässä ihmiskaupassa ja hän ei halua tulla oikeudenkäyntiin kuultavaksi
- AO 18 vuotta täyttänyt seksuaalirikoksen ja ihmiskaupan tai törkeän ihmiskaupan AO, jos kuuleminen oikeudenkäynnissä vaarantaisi hänen terveytensä ja aiheuttaisi muuta vastaavaa merkittävää haittaa

Asianomistajan kuuleminen pääkäsittelyssä näkösuojan takaa / jonkun henkilön läsnä olematta (OK 17:51)

- Todistelutarkoituksessa kuultavaa asianosaista sekä todistajaa ja asiantuntijaa voidaan kuulla pääkäsittelyssä näkösuojan takaa taikka asianosaisen tai muun henkilön läsnä olematta, jos tuomioistuimien harkitsee tämän soveliaaksi ja menettely on tarpeen:
 - 1) kuultavan taikka tällaiseen henkilöön läheisessä (OK 17:17.1) suhteessa olevan henkilön suojaamiseksi henkeen tai terveyteen kohdistuvalta uhalta;
 - 2) jos kuultava muuten jättäisi ilmaisematta, mitä asiasta tietää;
 - 3) jos henkilö häiritsee tai koettaa eksyttää kuultavaa tämän puhuessa; tai
 - **4) jos rikosasiassa kuultava on muusta kuin 1 kohdassa tarkoitetusta syystä erityisen suojelun tarpeessa ottaen huomioon etenkin hänen henkilökohtaiset olosuhteensa ja rikoksen laatu.**
- Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

Asianomistajan kuuleminen pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta

- Todistelutarkoituksessa kuultavaa asianosaista, todistajaa ja asiantuntijaa voidaan kuulla pääkäsittelyssä hänen henkilökohtaisesti läsnä olematta käyttäen videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa istuntoon osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys, jos:

- 1) kuultava ei sairauden tai muun syyn vuoksi voi saapua henkilökohtaisesti pääkäsittelyyn;
- 2) kuultavan henkilökohtaisesta saapumisesta pääkäsittelyyn aiheutuu todisteen merkitykseen verrattuna huomattavia kustannuksia tai huomattavaa haittaa;
- 3) kuultavan kertomuksen uskottavuutta voidaan luotettavasti arvioida ilman hänen henkilökohtaista läsnäoloaan pääkäsittelyssä;
- 4) menettely on tarpeen kuultavan taikka tällaiseen henkilöön läheisen (OK 17:17.1) henkilön suojaamiseksi henkeen tai terveyteen kohdistuvalta uhalta;
- 5) kuultava ei ole täyttänyt 15 v. / henkinen toiminta on häiriintynyt; tai
- 6) rikosasiassa kuultava on muusta kuin 4 kohdassa tarkoitetusta syystä **erityisen suojelun tarpeessa** ottaen huomioon etenkin hänen henkilökohtaiset olosuhteensa ja rikoksen laatu.

- Asianosaisille on varattava tilaisuus esittää kuultavalle kysymyksiä.

Julkisuuden rajoittaminen

- Pyynnöt julkisuuden rajoittamista koskevista tarpeista merkitään ennakkollisesti asianomistajan suojelutarpeen lomakkeelle
- Haasteena, ettei tuomioistuin ota julkisuuden rajoittamista esille omasta aloitteestaan, vaan odottaa pyyntöä?

Rikosasian julkisuus tuomioistuimessa

Diaarijulkisuus

Oikeudenkäyntiaineiston julkisuus

Käsittelyn julkisuus

Ratkaisun julkisuus

Suullinen käsittely tuomioistuimessa toimitetaan yleisön läsnä olematta (YTJulkL 15 §:n 6 kohta)

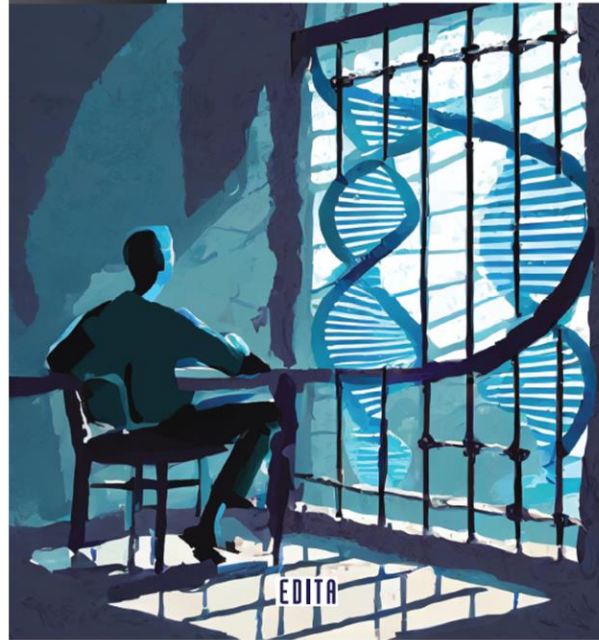
Asianomistajan pyyntö asiakirjojen salassa pidettävyydestä (YTJulkL 9 ja 10 §)

Asianomistajan henkilötietojen salaaminen (YTJulkL 6 §)

Seksuaalirikosten tutkinta

EDILEX LIBRI

Satu Rantaeskola – Jasmin Kaunisto

Kiitos!
Kysymyksiä tai kommentteja?